

Novozélandský Špekoun

24 prosince 2003

č. 5

Vydává Vít Zýka (Kvítek) jako občasný zpravodaj z pobytu na Novém Zélandu

Co jsem viděl, co jsem zažil

Milá čtenářko, milý čtenáři NZŠ,

děkuji Ti za podporu a přízeň, díky které se zde necítím osamocen a čas mi rychle ubíhá. Přejí Ti příjemné a klidné vánoční svátky a někdy v Novém roce opět naviděnou.

Tady na farmě je zas docela příjemně. Ne, že bych chtěl tuto práci dělat až do smrti. Už se docela těším, že krátce po Novém roce zabalím své dva ruksaky a tradá z farmy pryč. Ale když se člověk nemusí rozčilovat nad blbcema, tak je tu takový klidný život. Jediné starosti se týkají toho, aby byly krávy nahnané včas tam, kde mají být. A zbytek času si můžu třeba vymýšlet, co Ti dalšího nabídnout ve Špekounu. Tak příjemné počtení.

Návštěva Hastingsu a Napieru

Další dva dny volna jsem využil k nákupu vánočních dárků ve městech Hastings a Napier. Obě tvoří více jak sto tisícovou aglomeraci u Hawkeho zálivu na východě Severního ostrova. Je to ovocnářský kraj, pěstují se hlavně jablka a víno.

Centra obou měst se pyšní architekturou ve stylu art deko. Tento styl na sebe upozornil na Mezinárodní výstavě moderního dekorativního a průmyslového umění v Paříži v roce 1925. Tvary budov vycházejí z jednoduchých geometrických obrazců. Jejich fasády jsou vymalovány pestrými pastelovými barvami. Zdobení je pomocí jednoduchých, ale pravidelně a důmyslně se opakujících motivů, například v podobě klikatých

Obsah

Co jsem viděl, co jsem zažil	1
Návštěva Hastingsu a Napieru	1
Drobné postřehy	3
Ekologie.	3
Nejdelší název na NZ.	4
Stálezelený kauri.	4
Kaňony a terasy.	4
Bastard.	5

Kronika

- 10.12.** Schůze o úmyslu prodat farmu. Po mé včerejší promluvě s Dannym je Tyson vyhozen z farmy, dnes dělá naposled. Rolland je na koberečku. Já přeřazen do druhého stáda k Adrianovi. Sláva.
- 11.12.** Den volna. Dopoledne zkoumání formulářů v PDF. Odpoledne jedu do města Hastings. Schůzka s Čechem Jiřím Sedlákem, kterého jsem potkal v Aucklandu. Dělá s dalšími dvěma Čechy v sadu, tam také ve stanu přespávám.
- 12.12.** Procházím Hastings a nakupuji dárky. To samé v Napieru. Platím registraci auta. Krátká návštěva malé botanické zahrady.
- 13.12.** Budík zvoní ve 3:55! Kulhající krávy naháním ještě za tmy, naše druhé stádo již za úsvitu a než jsme začali před šestou dojít, tak vylezlo slunce. Bylo to velmi příjemné.
- 14.12.** Mám na starosti Adrianovo stádo jako včera, Adrian má dva dny volna. Pracuji s Timem. Padla další hranice; z jedné postanní pastviny, kde jsem natahoval přenosný plot, jsem uviděl hlavní silnici Napier–Taupo.
- 15.12.** Pohoda, práce s Adrianem. Je

čar. Častý symbol vycházejícího slunce v sobě nazapře inspiraci ve staroegyptské a mayaské kultuře. Příčinou tohoto jednostylového vzezření obou měst bylo zemětřesení v roce 1931. Dosáhlo Richterova stupně 7.9 a zemřelo při něm 250 lidí. Asi také proto má málokterý dům více jak jedno patro.

Je pravda, že art deko architektura dává obou městům příjemný šmrnc, takže vystupují ze zdejší, pro evropana nezvyklé, šedi novodobých měst bez historických center. Na druhé straně tato architektura často splývá s reklamními panely nebo je jimi zastíněna, takže ji moc nevnímáš. Myslím, že některé části Šumných měst Davida Vávry, kde ukazují propracované art deko detaily interiérů i exteriérů jsou mnohem působivější.

Napier s městskou pláží, pěší zónou a kopcem oddělujícím město od přístavu je docela příjemný, zato Hastings je opravdu zvláštní město. Nestojí ani u moře, ani na řece, ani u nějakého dominantního vrcholku. Jeho rovnou páteří je – železnice. Pro osobní dopravu přestala sloužit před dvěma lety, kdy jí zavřel soukromý dopravce. Z těch ně-

kolika málo tratí na NZ funguje pouze trať Auckland–Wellington na Severním a Picton–Christchurch–Greymouth na Jižním ostrově. Protože je doprava pomalejší a dražší než autobusová, popřípadě letecká, je jedinou motivací pro jízdu vlakem krásná příroda, kterou trať vede. Často překonává vysoké průsmyky a údolí. Někdy trať nabírá výšku pomocí spirály o poloměru 200 metrů.

Tak ta železniční trať se stala zároveň jedinou dominantou města Hastings. V samém centru totiž postavili velkou kruhovou kašnu, kterou jednokolejná trať púlí. Po obou stranách jsou malé železniční šraňky pro pěší. Okolo lavičky a malinká pěší zóna.

U této kašny jsem měl sraz s Čechem Jirkou, kterého jsem potkal v Aucklandu. Protrhává zde jablka ještě s dalšími dvěma Čechy. Tedy, těch Čechů je zde prý desítky, vyprodali všechny backpackery. Vůbec se nedivím, že jsou nyní problémy s příletem. Jsem velmi rád, že jsem na naší vzdálené farmě zašit a nehrozí mi komunikace v češtině. Za to protrhávání bere o něco méně než já, ale má levnější ubytování. Nemusí platit

to psina, nemůže si zvyknout, že po mně nemusí vše překontrolovávat. Meeting, rozdělení práce na Vánoce. Poprvé jsem řídil za Adrianovi asistence traktor. Velkej a automatickej.

- 16.12. Už tady je opět v kuchyni bi-nec. Carl mě po dvou dnech práce s Rollandem před ním tituloval fucking guy. Dal jsem mu jasně najevo, aby si dal dobrý pozor, jak mě bude nazývat. Po chvíli se mi omluvil.
- 17.12. Opět se zaučuju v jždě s traktorem při vození siláže. Budu ale ještě muset trénovat couvání s vlekem.
- 18.12. **Bastard** se naježil, že mu h-tíme čas. No, nebyl moc nadšeněj, když se ukázalo, že je vše v nejlepší pořádku.
- 19.12. Bastard mě budí ve 3:15, že nemá s kým dojit krávy, protože Rolland ještě nepřišel. No, tak jsem si alespoň vydělal víc peněz.
- 20.12. Večer jedem s Adrianem do nejbližší 45 km vzdálené hospody.
- 21.12. Adrian mně půjčil 1000 NZ\$, abych měl dost peněz na prodloužení pobytu. Jedu přes hory do Palmerstonu North. Na začátku silnice se dovidám, že je zrovna otevřená a další pumpu můžu čekat až za 137 km.
- 22.12. Dostal jsem povolení k pobytu na další tři měsíce! Kličové je dostatek peněz na účtu (ne hotovost) a letenku s možností přiložení na další období. Dobré je také sbírat účty z kempů a backpackerů (doklad cestování).
- 23.12. Adrian má volno a já opět dělám s Rollandem. Ale už je to lepší.
- 24.12. Štědrý den. Docela obyčejný pracovní den.

Drobné postřehy

Motoristický slovníček

brake [breik]	brzda
park brake	ruční brzda
clutch [klatč]	spojka
accelerator [ə'k'seləreitə]	plyn
pedal ['pedl]	pedál
wipers ['waipərs]	stěrače
washers ['woərs]	postřikovač
heater [hi:tə]	topení
front lights; head lamps	přední světla
rear [riə] lights; tail lamps	zadní světla
stop lamps	brzdová světla
warning lights	výstražná světla
direction indica- tors	blinkry
reflectors	odrazky
horn [ho:n]	klakson
sun visor ['vaizə]	stínítko
sunroof ['sʌnru:f]	otevírací střecha
safety belt	bezpečnostní pás
wheel [wi:l]	kolo
tyre ['taiə]	pneumatika
spare tyre [speə]	rezerva
disk pad [pæd]	brzdová destička
steering ['stiəriŋ]; ~ wheel	řízení; volant
differential [,dif'ərəns]	diferenciál
suspension [sə'spenʃn], wheel bearing	závěšení kola
shock absorber	tlumič
spring [sprɪŋ]	pružina
shaft [ʃa:ft]	hřídel
scream [skri:k]	vrzat, pískat
engine ['endʒɪn]	motor
cylinder ['silində]	válec
transmission [trænz'miʃn]	převodovka
oil level	hladina oleje

nic, protože může bydlet ve stanu v sadu. Má tam i přístřešek s lednicí, sporákem a pračkou. Práce je závislá na počasí, v dešti se nepracuje. Pracovní hodiny mají od sedmi do čtyř. Protrhávání není, na rozdíl od trhání, výkonová práce, platí se odpracované hodiny.

Na poště jsem také vyřídil registraci auta. Registrace je platba za každé používané vozidlo a zahrnuje povinné ručení, silniční daň a administrativní poplatky. Lze si vybrat dobu platnosti registrace od tří měsíců do jednoho roku. Za půlroční registraci jsem zaplatil 112,30 NZ\$. Vyřídít jej lze na každé poště takřka bez čekání, přestože musí vytisknout kartičku s konkrétními údaji o vašem autu. Taková kartička mi teď zdobí přední sklo.

Jinak předvánoční čas je zde nepřehlédnutelný, i když se omezuje pouze na výzdobu v ulicích, vánoční písně typu Rolničky, rolničky a obrovské množství dárkových reklam a slev v novinách a rádiích. Choděj si při tom v šortkách a tričku a je jim úplně jedno, že správné Vánoce jsou s jiskřivým sněhem, teplou šálou a kostelíčkem s Betlémem.

o **Ekologie.** Kdo jste viděl můj ekologický mikrofilm Россия большая, tak víte, jak se chovají Rusové ke své obrovské zemi. Zaneřádují si ji odpadky, nešetrně drancují lesy, novou cestu vedou vedle staré – vždyť je vedle tolik místa. Že tak skládají kapičku po kapičce časovanou bombu dalším generacím jim většinou nedochází.

Člověk by řekl, že NZ je civilizovaná země odkojená evropskou Anglií. Ale ouha! Komplex obrovské, řídké osídlené země je zde také. Nikde jsem ve městech neviděl kontejnery na separovaný odpad. Recyklace je tady téměř neznámý pojem. Na farmě se všechny odpadky hází do jámy u domu. Olej se vylejvá na trávník. Lesy se kácí plošně a vzhledem k tomu, že většina Severního ostrova je tvořena příkrými svahy, eroze se má čile k světu. Na místo lesů se vysazují jakési borovicové sady. Spartakiádně sešikovaným kmenům se prořezávají větve a často se nechávají ležet na zemi – ty nejsou v této továrně na dřevě

vo důležité. To je jen pár příkladů, kterých jsem si stihnul všimnout.

NZ se pyšní krásnou přírodou a nutno podotknout, že právem. Ale tímto stylem se může stát, že tuto krásnou přírodu zaženou do izolovaných rezervací, jakýchsi muzejních vitrín. No, snad to těm Kiwiům brzy dojde.

- o **Nejdelší název na NZ.** Nadechni se a zkus bez dalšího nádechu přečíst: *Taumatawhakatangihangakoauauotamateaturipukakapikimaungahoronukupokaiwhenuakтанатаhu*. Podařilo se? Pak jsi právě vyslovil nejdelší místopisný název na Novém Zélandu. Jde o 305 metrů vysoký kopec. Pojmenování zhruba vyjadřuje: *Na okraji tohoto strmého kopce Tamatea, muž s velkými koleny, uklouzl a opět se vyšplhal nahoru. Byl znám jako Zeměžrout, protože pak spolknul horu. Hrál při tom na flétnu své milé.*¹ Většina místopisných jmen je převzata z maorštiny. A ačkoliv nejsou ani zdaleka tak dlouhé jako ten s Tamateem, činí problém

si je zapamatovat. Zdalipak si ještě pamatuješ, jak se jmenoval kemp na severu Severního ostrova, kde jsem ztrávil dvě noci? Ne? Tak vidíš. *Tapotupotu*.

- o **Stálezelený kauri.** Už jsme si ujasnili, že kauri patří mezi jehličnany. Zptal jsem se doc. Ing. Ivana Musila, CSc. z katedry dendrologie a šlechtění lesních dřevin na lesnické fakultě České zemědělské univerzity v Praze Suchdole, zda lze najít kauri také v nějakém českém arboretu. Bohužel prý ne, nejsou pro ní klimatické podmínky. Pěstuje se však ve studených sklenicích jako nádobová rostlina (no, chtěl bych tu nádobu vidět). Dověděl jsem se však český název pro *Agathis australis*. Říká se jí (ano, je ženského rodu) *damaroň jižní*.
- o **Kaňony a terasy.** Zjistil jsem, že má teorie o prokousávání řek sopečnou šlupkou asi není správná. Na cestě do Palmerstonu North jsem přespá-

¹Mezi námi: musel to být pěknějšpekoun.

oil leaks	unikání oleje
fuel [ˈfjuːəl]	palivo
petrol [ˈpetrəl]	benzín
diesel [ˈdiːzl]	nafta
tank [tæŋk]	nádrž
pump [pʌmp]	čerpadlo
(air) filter	(vzduchový) filtr
exhaust [igˈzoːst]	výfuk
mufflers [ˈmʌflər]	tlumič (výfuku)
fumes [fjuːm]	výfukové plyny
hoses [ˈhəʊzɪz], pipes [paɪps]	hadičky
injection [inˈdʒekʃn]	vstříkávání
carburettor [ˌkɑːbʊˈretər]	karburátor
gasket [ˈgæskɪt]	těsnění
ignition [igˈniʃn]	zapalování
spark plug [spaːk plʌɡ]	svíčka
starter [ˈstɑːtər]	startér
choke [tʃouk]	sytič
alternator [ˈɔːltər,neɪtər]	alternátor
drive belt	klínový řemen
battery [ˈbætəri]	baterie
body [ˈbɒdi]	karosérie
rust [rʌst]; corrosion [kəˈrəʊʒn]	korozie
mudguard [ˈmʌdɡɑːd]	blatník
registration plate	SPZka
trailer [ˈtreɪlər]	přívěs

Hon na oposumy

Buď jsem tak dobrej nebo není čas na čtení a zasilání chyb. Žádná mi nedorazila. První varianta by mě udivovala, druhá v předvánočním čase ne. Prodlužuji tedy čas na zaslání gramatických chyb ve Špekounech do příštího čísla.

val na odpočívadle zvaném *Stormy point lookout*. Mně jenom přšelo, takže nevím, zda jsou tam odtud dobře vidět blesky, ale prý je tam vidět pět úrovní teras řeky Rangitikei. Vznikly v dobách ledových, kdy byla vodní eroze velmi slabá, zatímco v meziledových dobách si řeka vyhloubila hluboké koryto. První vrchní terasa tedy vznikala před 300 tisíci lety, ta nejnižší v poslední době ledové před 12 tisíci lety.

- **Bastard.** Adrian říká Darrynovi *Bastard*. Neznám zcela přesně význam tohoto slova, ale to, co si představuju, sedí k tomu štětináči se špina-

vejma pazourama docela dobře. Občas se sice usměje nebo provede nějaký žertík, ale to je často předzvěst, že něco potřebuje. Po většinu času je velkým šéfem vystřelujícím úsečné příkazy. Ono to slovo je jazykově i významově univerzální. V angličtině jeho spektrum sahá od vulgárního *grázla* nebo *hajzla* přes konkrétní význam pro *nemanželské dítě* až po přátelské oslovení „*Ahoj ty starý par-dále!*“ No, myslím, že Darryna oslovovat „*Hi, you old bastard!*“ nebudu.

Příště: *Že by ta historie?*

Novozélandský Špekoun je elektronický občasník a vychází ve formátu PDF (Portable Document Format) verze 1.4 firmy Adobe. Pro jeho čtení doporučuji program Adobe Acrobat Reader verze 5 a vyšší, který si lze zdarma stáhnout na adrese [<http://www.adobe.com/products/acrobat/readstep2.html>]. Samotný dokument pak doporučuji uložit na disk a otevřít ve zmíněném programu, ne jej číst přímo ve webovém prohlížeči (Internet Explorer, Mozilla, ...). V takovém případě se většinou zobrazí jen první stránka.

Dosud vyšlo:

1.	29.10.2003	[nzs-1.pdf]	1 356 kB
2.	9.11.2003	[nzs-2.pdf]	234 kB
3.	24.11.2003	[nzs-3.pdf]	189 kB
4.	9.12.2003	[nzs-4.pdf]	219 kB
5.	24.12.2003	[nzs-5.pdf]	190 kB

Titul: Novozélandský Špekoun č. 5
elektronický občasník v PDF
Author: (K)Vítek Zýka
Datum vydání: 24. prosince 2003
Grafická úprava a sazba: autor
Typografický systém: T_EX s makro-
jazykem ConT_EXt
Písmo: Computer Modern, Impact
Verze: Pro monitor
Šíření: Zdarma po Internetu
Náklad: Oznámení na 59 adres
E-Mail: [vit.zyka@seznam.cz]
Tel./SMS: +64 21 21 73 4 73
Kořenová Internetová adresa:
[<http://cmp.felk.cvut.cz/~zyka/nzs/>]